

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України
«Про виконавче провадження» стосовно запровадження на період дії
воєнного стану мораторію на здійснення виконавчих дій щодо учасників
ринку електричної енергії, на які покладено спеціальні обов'язки
для забезпечення загальносуспільних інтересів»,
внесеного народними депутатами України Бурмічем А.П.,
Морозом В.В. та іншими

(реєстр. № 8388 від 27 січня 2023 року)

Міністерство юстиції України **не підтримує** проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження» стосовно запровадження на період дії воєнного стану мораторію на здійснення виконавчих дій щодо учасників ринку електричної енергії, на які покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів» (далі – проєкт Закону).

Так, проєктом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про виконавче провадження», якими тимчасово, на період до припинення або скасування правового режиму воєнного стану в Україні зупинити вчинення виконавчих дій у виконавчих провадженнях з виконання рішень та заходів примусового виконання рішень (у тому числі накладення арешту на майно та кошти), боржниками за якими є учасники ринку електричної енергії, на які Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 62 Закону України «Про ринок електричної енергії» покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.

У зв'язку з цим зазначаємо, що закон як нормативно-правовий акт є офіційним письмовим документом, який встановлює, змінює чи скасовує норми права у найбільш важливих суспільних відносинах, носить загальнообов'язковий характер, поширюється на необмежене коло осіб та застосовується неодноразово.

Вищенаведені ознаки закону вказують на те, що держава повинна забезпечити його сталість, що підтверджується рішеннями Конституційного Суду України.

Одним із способів забезпечення сталості закону є ґрунтовна, комплексна підготовка законопроєктів, яка полягає, зокрема, у вивченні стану нормативно-правової бази в цій сфері правового регулювання, здійсненні прогнозу соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроєкту.

Крім того, підготовка законопроєкту має бути спрямована на ідентифікацію стейкхолдерів – всіх тих осіб (груп осіб), які належать до певної сфери правового регулювання (як у владі, так і поза органами влади). Тобто всіх, кого зачіпає існування проблеми й можливих шляхів її вирішення (пов'язані із цим затрати, наслідки реалізації політики).

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 755-11.6.2-23 від 09.02.2023

Підписувач Малюська Денис Леонтійович

Сертифікат 3ED5083160DBC59B04000000E04446001CF87200

Дійсний з 25.02.2022 12:55:22 по 25.02.2023 18:55:22

Ураховуючи наведене, змінам до закону має передувати комплексна аналітична робота щодо його підготовки.

Як зазначено в пояснювальній записці, метою проєкту Закону є створення додаткових законодавчих умов для стабільної роботи учасників ринку електричної енергії, на яких покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, що є необхідною умовою забезпечення енергетичної безпеки держави.

Водночас авторами проєкту Закону не наведено існуючі проблемні питання, які необхідно врегулювати шляхом внесення саме таких змін, не обґрунтовано ефективності запропонованих змін до Закону України «Про виконавче провадження», не проаналізовано наслідки у разі його практичного застосування. З огляду на це прийняття запропонованих проєктом Закону змін може призвести до порушення стабільності та усталеності юридичного регулювання у сфері примусового виконання судових рішень і рішень інших органів.

Так, відповідно до статті 129¹ Конституції України суд ухвалює рішення іменем України. Судове рішення є обов'язковим до виконання. Держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку.

Порядок виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) визначено Законом України «Про виконавче провадження» (далі – Закон).

Завданням органів державної виконавчої служби та приватних виконавців є своєчасне, повне і неупереджене виконання рішень, примусове виконання яких передбачено законом.

Положеннями частин першої та другої статті 15 Закону визначено, що сторонами виконавчого провадження є стягувач і боржник. Боржником є визначена виконавчим документом фізична або юридична особа, держава, на яких покладається обов'язок щодо виконання рішення.

При цьому відповідно до пункту 96 статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії» *учасниками ринку електричної енергії є: виробник, електропостачальник, трейдер, оператор системи передачі, оператор системи розподілу, оператор ринку, гарантований покупець, оператор установки зберігання енергії та споживач, які провадять свою діяльність на ринку електричної енергії у порядку, передбаченому цим Законом.*

Таким чином, незрозумілим є механізм реалізації положень Проєкту Закону, оскільки не визначено, яким чином виконавець установлюватиме відповідність боржника колу суб'єктів, які є учасниками ринку електричної енергії, на які Кабінетом Міністрів України відповідно до статті 62 Закону України «Про ринок електричної енергії» покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.

Крім того, проєктом Закону фактично запроваджується черговий мораторій на вжиття заходів примусового виконання рішень.

Необхідно зазначити, що наявність у законодавстві норм, які встановлюють мораторій на стягнення з боржників коштів, заборону накладення арешту на майно боржника чи встановлення інших обмежень

відносно боржника, призводить до невиконання судових рішень та, як наслідок, до порушення прав та законних інтересів стягувачів, на користь яких їх винесено.

Реалізація передбачених проєктом Закону положень призведе до неналежного та тривалого виконання судових рішень, у тому числі соціальної спрямованості (стягнення заборгованості по заробітній платі та інших виплат, пов'язаних з трудовими правовідносинами, відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я тощо), а також рішень, стягувачами за якими є держава, органи Пенсійного фонду України тощо, що порушуватиме конституційний принцип обов'язковості виконання судових рішень.

Конституційний Суд України неодноразово наголошував, що виконання судового рішення є невід'ємною складовою права кожного на судовий захист і охоплює, зокрема, законодавчо визначений комплекс дій, спрямованих на захист і відновлення порушених прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства, держави; невиконання судового рішення загрожує сутності права на справедливий розгляд судом (рішення від 13 грудня 2012 року № 18-рп/2012, від 25 квітня 2012 року № 11-рп/2012, від 26 червня 2013 року № 5-рп/2013).

Позитивний обов'язок держави щодо забезпечення виконання судового рішення передбачає створення належних національних організаційно-правових механізмів реалізації права на виконання судового рішення, здатних гарантувати здійснення цього права та обов'язковість судових рішень, які набрали законної сили, що неможливо без їх повного та своєчасного виконання (абзац восьмий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення Конституційного суду України від 15 травня 2019 року № 2-р(П)/2019 (щодо забезпечення державою виконання судового рішення)).

Європейський суд неодноразово зазначав, що право на суд було б ілюзорним, якби національна правова система Договірної держави допускала невиконання остаточного та обов'язкового судового рішення на шкоду одній із сторін. Виконання рішення є складовою частиною судового розгляду з точки зору статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (рішення у справі «Горнсбі проти Греції»). Ефективний доступ до суду включає право на виконання судового рішення без невиправданих затримок (рішення у справі «Імобільяре Саффі» проти Італії).

Повідомляємо, що проєкт Закону в комітетах та на пленарних засіданнях Верховної Ради України супроводжуватиме заступник Міністра юстиції України відповідно до розподілу функціональних повноважень.

Міністр юстиції України

Денис МАЛЮСЬКА